GENERALINIO ADVOKATO PAOLO MENGOZZI IŠVADA, pateikta 2010 m. rugsėjo 16 d.[1]

I — Įžanga

1. Šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikė *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės taryba) (Graikija), o jis susijęs su nacionalinės teisės aktų, pagal kuriuos teritorija, kur auginamos Korinto razinos, padalyta į skirtingus regionus, draudžiama pervežti razinas tarp kai kurių šių regionų ir nustatytas išsamus sąrašas uostų, iš kurių jos turi būti eksportuojamos, atitikties Sąjungos teisei įvertinimu.

II — Teisinis pagrindas

A — *Sąjungos teisė*

1. Pirminė teisė

2. EB 29 straipsnyje teigiama, kad „tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės“.

3. EB 30 straipsnyje numatyta, kad „28 ir 29 straipsnių nuostatos nekliudo taikyti prekių importo, eksporto ar tranzito draudimų arba apribojimų, jei jie yra pateisinami visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos bei pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais. Tačiau tokie draudimai arba apribojimai neturi tapti savavališka diskriminacijos priemone ar užslėptu valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimu“.

4. EB 32 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „bendroji rinka taip pat apima žemės ūkį ir žemės ūkio produktų prekybą. „Žemės ūkio produktai“ – tai žemdirbystės, gyvulininkystės bei žuvininkystės produktai ir tiesiogiai su jais susiję pirminio perdirbimo produktai“.

5. To paties straipsnio 2 dalyje teigiama, kad „išskyrus tuos atvejus, kai 33–38 straipsniuose

1 — Originalo kalba: prancūzų.

numatyta kitaip, bendrosios rinkos kūrimo taisyklės taikomos ir žemės ūkio produktams“.

6. Pagal EB 32 straipsnio 3 dalį žemės ūkio produktai yra išvardyti šios EB sutarties I priede, kurio 8 skirsnyje nurodyta „Valgomieji vaisiai ir riešutai; citrusų vaisių arba melionų žievelės ir luobos“.

7. EB 34 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Kad būtų pasiekti 33 straipsnyje nurodyti tikslai, nustatoma tam tikra bendra žemės ūkio rinkų organizavimo forma.

Atsižvelgiant į produktą, organizavimo formos gali būti šios:

a) bendros konkurencijos taisyklės;

b) privalomas įvairių nacionalinių rinkos organizavimo formų koordinavimas;

c) Europos rinkos organizavimo forma.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį nustatyta bendra organizavimo forma gali apimti visas priemones, kurios yra būtinos 33 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti, pirmiausia kainų reguliavimą, pagalbą įvairių produktų gamybai ir pardavimui, jų laikymą bei likučio tvarkymą ir bendrą importo ir eksporto stabilizavimo mechanizmą.

Bendra organizavimo forma siekiama tik tų tikslų, kurie yra nurodyti 33 straipsnyje, ir Bendrijoje pašalinama bet kokia gamintojų ar vartotojų diskriminacija.

Bet kuri bendra kainų politika grindžiama bendrais kriterijais ir vienodais apskaičiavimo metodais.“

2. Antrinė teisė, taikytina Korinto razinų gamybai sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje

8. 1996 m. spalio 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/96 dėl bendro perdirbtų vaisių ir daržovių produktų rinkų organizavimo

(toliau – Reglamentas Nr. 2201/96)[2] 1 straipsnyje numatyta, kad tas bendras organizavimas apima, be kita ko, džiovintas vynuoges (KN kodas 0803 20).

3. Antrinė teisė dėl saugomų kilmės vietos nuorodų

9. Pagal 1998 m. liepos 17 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1549/98, papildantį Reglamento (EB) Nr. 1107/96 dėl geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų įregistravimo, vadovaujantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2081/92 17 straipsnyje nustatyta tvarka, priedą[3], kaip saugomą kilmės vietos nuorodą (toliau – SKVN) leista įregistruoti nuorodą „Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα“ („Korinthiaki Stafida Vostitsa“).

10. 2008 m. gegužės 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 483/2008[4], kuriuo į Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų registrą įtraukiami tam tikri pavadinimai („Σταφίδα Ζακύνθου“ („Stafida Zakynthou“) (SKVN), „Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich“ (SGN), „Chodské pivo“ (SGN) pagal Reglamentą (EB) Nr. 510/2006[5] kaip SKVN įregistruota nuoroda „Σταφίδα Ζακύνθου“ („Stafida Zakynthou“ – Zakinto razina).

B — *Nacionaliniai įstatymai ir kiti teisės aktai*

11. Graikijos įstatyme Nr. 553/1997 dėl Korinto razinų apsaugos ir eksporto skatinimo priemonių ir kitų susijusių klausimų (FEK A'73) (toliau – Įstatymas Nr. 553/1997) suskirstyti regionai, kuriuose Graikijoje auginamos Korinto razinos, ir nustatytos šių razinų pervežimo ir eksporto sąlygos.

12. 1 straipsnyje numatyta:

„1. Žemės plotai, kuriuose auginamos Korinto razinos, suskirstyti taip:

a) A regionas, kuris apima Ėgalėjos subprefektūrą ir buvusias Achajos prefektūros Erineo, Krathida, Felloï savivaldybes bei Korinto prefektūrą;

2 — OL L 297, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 20 t., p. 83.

3 — OL L 202, p. 25; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 23 t., p. 235.

4 — OL L 141, p. 11.

5 — 2006 m. kovo 20 d. Reglamentas dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos (OL L 93, p. 12).

b) B regionas, kuris apima Zakinto ir Kefalonijos nomus, Leukadės salą, Elidės prefektūrą, Achajos prefektūrą (išskyrus Ėgalėjos subprefektūrą, buvusias Erineo, Krathida ir Felloï savivaldybes) ir Mesenės prefektūrą.

2. Korinto razinas iš B regiono draudžiama įvežti į A regioną, taip pat draudžiama jas sandėliuoti, pakuoti ir vėliau eksportuoti į užsienį.

3. Korinto razinas iš A regiono leidžiama įvežti į B regioną ir vėliau eksportuoti į užsienį, sumaišytas su B regione užaugintomis razinomis, jei laikytasi šio įstatymo 2 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytų sąlygų.

4. Draudžiama Korinto razinas iš Ėgalėjos subprefektūros ir buvusių Achajos prefektūros Erineo, Krathida ir Felloï savivaldybių transportuoti į Korinto prefektūrą ir ten pakuoti, ir atvirkščiai."

13. 2 straipsnyje taip pat numatyta:

„1. Visų rūšių A regione užaugintų Korinto razinų, kurios supakuotos šiame regione ir skirtos eksportui, pakuotės turi būti paženklintos A raide ir pavadinimu:

a) „ΒΟΣΤΙΤΣΑ"(VOSTIZZA), kai tai Korinto razinos, užaugintos Ėgalėjos subprefektūroje ir buvusiose Achajos prefektūros Erineo, Krathida ir Felloï savivaldybėse, supakuotos šiame regione ir eksportuojamos iš Egijo uosto;

b) „ΚΟΡΦΟΣ" (KORFOS) (GULF), kai tai Korinto razinos, užaugintos Korinto prefektūroje, supakuotos šioje prefektūroje ir eksportuojamos iš Kiato ir Korinto uostų.

2. Į įvairias Korinto razinų iš nurodytų regionų pakuotes leidžiama įdėti reklaminius bukletus ar spausdintą reklaminę medžiagą, kuriuose aprašyta kokybė ir bendrai pavadinimų „Vostizza" ir „Gulf" reikšmė.

3. Visų rūšių pakuotės, kuriose yra B regione supakuotų Korinto razinų iš A ir B regionų mišinys, turi būti ženklinamos žodžiu PROVINCIAL ir papildomai gali būti nurodomas pakavimo vietos pavadinimas.

4. Visų rūšių pakuotės, kuriose yra Korinto razinos, užaugintos B regione, supakuotos šiame regione ir skirtos eksportui, turi būti ženklinamos žodžiu PROVINCIAL

ir papildomai gali būti nurodyti toliau išdėstyti pavadinimai, išskyrus bet kokį kitą pavadinimą:

a) ZANTE Korinto razinos, užaugintos ir supakuotos Zakinte, taip pat apskritai B regione supakuotos Korinto razinos iš Zakinto salos ir eksportuojamos į užsienį iš bet kurio B regiono uosto;

b) CEPHALLONIA Korinto razinos, užaugintos ir supakuotos Kefalonijoje ar Leukadėje, taip pat apskritai B regione užaugintos ir supakuotos Korinto razinos iš Kefalonijos prefektūros ir Leukadės salos <...> ir eksportuojamos į užsienį iš bet kurio B regiono uosto;

c) AMALIAS Korinto razinos, supakuotos Amaliados regione, taip pat apskritai B regione supakuotos Korinto razinos iš Amaliados regiono <...>, Elidės prefektūros <...> ir eksportuojamos į užsienį iš bet kurio B regiono uosto;

d) PYRGOS Korinto razinos, supakuotos Elidės prefektūros Pirgo ir Katakolo regionuose ir eksportuojamos į užsienį iš Katakolo uosto;

e) PATRAS Korinto razinos, supakuotos Patrų regione ir eksportuojamos į užsienį iš Patro uosto;

f) KALAMATA Korinto razinos, supakuotos Kalamatos regione ir eksportuojamos į užsienį iš Kalamatos uosto.

<...>“

14. Įstatymo Nr. 553/1977 3 straipsnio 1 dalyje nustatytos šios Korinto razinų eksportavimo sąlygos:

„Korinto razinos į užsienį eksportuojamos taip:

a) paženklintos pavadinimu „Vostizza“ – iš Egijo uosto;

b) paženklintos pavadinimu „Gulf“ – iš Korinto ir Kiato uostų;

c) paženklintos pavadinimais „Zante“, „Cephallonia“ ir „Amalias“ – iš visų B regiono eksporto uostų;

d) paženklintos pavadinimu „Pyrgos“ – iš Katakolo uosto;

e) paženklintos pavadinimu „Patras“ – iš Patro uosto;

f) paženklintos pavadinimu „Kalamata“ – iš Kalamatos uosto.

<…>“

15. To paties straipsnio 2 dalyje taip pat nurodyta, kad „jei į Egijo ir Korinto nomo uostus laivai negali patekti ir juose negali būti pakrauti, leidžiamas pervežimas į Patro uostą su sąlyga, kad užtikrinamas krovinio tapatumas“.

16. 4 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Įstatymo Nr. 2490/1955 dėl su Korinto razinų apsauga susijusių nuostatų kodifikavimo ir nustatančio nuostatas dėl Nepriklausomos Razinų organizacijos, iš dalies pakeisto Įstatymo Nr. 3541/1956 5 straipsniu, 54 straipsnio 1 ir 2 dalys pakeičiamos šiomis nuostatomis:

„1. Siekiant pagerinti supakuotų ir eksportuojamų razinų kokybę, razinų pakavimo gamyklų operatoriai, asmenys, kurie užsako razinų perdirbimo įmonių paslaugas, ar dalyvaujantys šiame procese asmenys privalo į ASO saugyklas perduoti razinų perdirbimo atliekas. Šios atliekos sudaro labai nedidelę procentinę dalį eksportuojamų ar vidaus vartojimui platinamų razinų grynojo kiekio. Ši procentinė dalis turi būti perduota atitinkamam ASO padaliniui kartu su kitu atliekų, atsiradusių perdirbant razinas, laikantis anksčiau nurodytų nuostatų, kiekiu, kuris eksportuotas ar išplatintas, o papildomas kiekis, perduotas eksportui arba platinimui vidaus vartojimo tikslais, gali būti kompensuotas tais pačiais eksporto metais.“

17. 1993 m. lapkričio 22 d. Žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 442597 nuoroda „Vostizza“ nacionaliniu lygiu pripažinta SKVN Korinto razinoms, pagamintoms iš „juodųjų Korinto vynuogių“ rūšies vynuogių, kurios užaugintos Ėgalėjos subprefektūroje.

18. 1999 m. lapkričio 4 d. Žemės ūkio ministro įsakyme Nr. 39946 numatytos sąlygos, kurių laikantis tam tikras vynuogių kiekis turi būti pašalintas iš perdirbimo proceso dėl kokybės sumetimų, ir įkurta vynuogių kiekio, kuris turi būti pašalintas, surinkimo ir tvarkymo įstaiga.

III — Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

19. *K. Fragkopoulos kai SIA O.E.*, per procedūrą pagrindinėje byloje tapusi *Kakavetsos Fragkopoulos Anonymi Etaireia Eperxergasias kai Emporias Stafidas* (toliau – *Fragkopoulos*), pagrindinės bylos faktinių aplinkybių metu buvo tikroji ūkinė bendrija pagal Graikijos teisę, kurios pagrindinė veikla – Korinto razinų perdirbimas ir prekyba. *Fragkopoulos* įsteigta Kiato regione Korinte.

20. Graikijos teisės aktais teritorija, kurioje auginamos Korinto razinos, padalyta į du regionus – A regioną ir B regioną. Razinos, užaugintos B regione, laikomos žemesnės kokybės nei A regione užaugintos razinos. Todėl B regiono gamintojams leidžiama į jų regioną įvežti Korinto razinų iš A regiono, kad jos būtų sumaišytos su Korinto razinomis, kurios užaugintos šiame regione. B regione užaugintas razinas galima laisvai pervežti šiame regione ir eksportuoti į užsienį, jei laikomasi Įstatymo Nr. 553/1977 nuostatų dėl produktų ženklinimo. Kai įpakuojamas ir vėliau parduodamas B regiono razinų ir A regiono razinų mišinys, B regiono gamintojai privalo laikytis nacionalinės teisės aktų, pagal kuriuos jiems nustatytas reikalavimas pritvirtinti etiketę, kurioje nurodytas žodis „Provincial“ ir kilmės regiono pavadinimas. Šiomis nuorodomis vartotojas informuojamas, kad tai Korinto razinų mišinys. O Korinto razinas pervežti iš B regiono į A regioną visiškai nėra leidžiama. Kitaip sakant, A regiono gamintojui neleidžiama į savo regioną įvežti Korinto razinų iš B regiono. Šiame B regione vienintelėms razinoms „Stafida Zakynthou“ (Zakinto razinoms) suteikta SKVN, įregistruota Sąjungos lygiu nuo 2008 metų.

21. A regionas, kuris laikomas regionu, kur auginamos aukščiausios kokybės razinos, taip pat yra padalytas į dvi dalis. Pirmoje dalyje auginamos vadinamosios „Vostizza“ razinos, kurios saugomos kaip SKVN nacionaliniu lygiu nuo 1993 m. ir Sąjungos lygiu nuo 1998 metų. Antroje dalyje užaugintos Korinto razinos, nors ir aukštesnės kokybės nei B regiono razinos, vis dėlto yra prastesnės kokybės nei pirmoje A regiono dalyje užaugintos razinos. Pirmoje A regiono dalyje įsisteigusiems gamintojams neleidžiama įvežti razinų iš antrosios A regiono dalies, ir atvirkščiai.

22. Kiekvienam regionui, be kita ko, priskirti nacionalinės teisės aktuose įvardyti konkretūs uostai, išskirtinai iš kurių gali būti gabenamos razinos, siekiant jas eksportuoti į užsienį[6].

6 — Žr. Įstatymo Nr. 553/1977 3 straipsnį.

23. Taigi pagal nacionalinės teisės aktus *Fragkopoulos* yra įsteigta A regione, tiksliau – antroje A regiono dalyje, kurios neapima SKVN ir kurioje auginamos „Gulf“ rūšies vynuogės. *Fragkopoulos* visas razinas, kuriomis prekiauja, eksportuoja į užsienį. Per posėdį ji pažymėjo, kad 90 % jos produkcijos eksportuojama į Sąjungos valstybes nares, likę 10 % – į trečiąsias šalis.

24. Susidūrusi su razinų gamybos savo regione nuolatiniu mažėjimu, *Fragkopoulos* 2001 m. birželį Korinto nomo autonominės apygardos regioninės žemės ūkio direkcijos paprašė į savo gamyklą, esančią Kiato regione, t. y. Korinto nome, įvežti ir joje perdirbti Korinto razinas, nepaisant jų kilmės, t. y. to, ar jos užaugintos B regione, ar pirmoje A regiono dalyje. *Fragkopoulos* paaiškino, kad jos gamybos pajėgumai yra gerokai didesni nei tie, kurie reikalingi vien „Gulf“ rūšies vynuogėms perdirbti ir pakuoti, kad ji skyrė dideles investicijas savo įrangai pagerinti, ir kad neturėdama pakankamai žaliavos savo veiklai plėtoti ji ateityje bankrutuos.

25. 2001 m. birželio 27 d. Sprendimu Nr. 10037 Korinto nomo autonominės apygardos žemės ūkio direktorius *Fragkopoulos* prašymą atmetė, remdamasis tuo, kad Įstatyme Nr. 553/1977 aiškiai numatyta, jog tik razinos iš antros A regiono dalies gali būti apdirbamos, sandėliuojamos, perdirbamos ir pakuojamos Korinto nome, ir kad antroje A regiono dalyje visiškai neleidžiama pervežti razinas iš B regiono ir iš pirmos A regiono dalies.

26. 2001 m. rugsėjo 17 d. *Fragkopoulos* pateikė ieškinį *Symvoulio tis Epikrateias* prašydama panaikinti 2001 m. birželio 27 d. Sprendimą Nr. 10037. Iš tiesų ji mano, kad Įstatymu Nr. 553/1977 neleistinai varžoma jos ekonominė veikla ir konkurencijos laisvė. Be to, neginčytina, kad dėl šio įstatymo B regione įsteigtų gamintojų padėtis gerokai palankesnė nei A regiono gamintojų. Kadangi B regiono gamintojai gali į B regioną įsivežti vynuogių iš A regiono, sumažėja prieinamos žaliavos kiekis A regione, todėl A regione įsikūrusios įmonės neišnaudojamos. Kadangi B regione įsteigtos įmonės turi daugiau žaliavos, jos pagamina daugiau, vadinasi, jos yra konkurencingesnės. *Fragkopoulos* teigia, kad iš viso Korinto prefektūros teritorijoje pagaminama iki 9 000 tonų razinų, kurias perdirba penkios įmonės, o B regione keturios veikiančios

įmonės perdirba 20 000 tonų. *Fragkopoulos* mano, kad šiomis aplinkybėmis A regione įsikūrusioms įmonėms kyla didelis ekonominio nuosmukio pavojus. Be to teisės aktuose numatytas tikslas, t. y. draudimas A regione maišyti B regiono razinas su A regiono razinomis, siekiant bendrai apsaugoti A regiono razinų kokybę ir ypač „Vostizza" razinų kokybę, gali būti pasiektas mažiau ribojančiomis priemonėmis. Be to, *Fragkopoulos* pažymi, jog nesiekia, kad jai būtų leista jos gamykloje sumaišyti įvairių rūšių Korinto razinas ar pakeisti jų kokybę. Ji paprasčiausiai nori, kad jai būtų leista įvežti Korinto razinų iš kitų regionų, jas perdirbti ir eksportuoti tebesilaikant įsipareigojimų dėl ženklinimo, numatytų Įstatymo Nr. 553/1977 2 straipsnyje. Šiuo požiūriu jai nesvarbu, kad razinos iš pirmos A regiono dalies turi netekti savo SKVN, jei įvežamos į jos teritoriją, nes *Fragkopoulos* tik siekia padidinti savo gamybą, tačiau nesiekia prekiauti produktais, kuriems suteikta SKVN. Taigi, *Fragkopoulos* nuomone, dėl visų šių priežasčių nacionalinės teisės aktai prieštarauja EB 28, 29 straipsniams ir EB 34 straipsnio 2 daliai.

27. Akivaizdžiai susidūręs su Sąjungos teisės aiškinimo sunkumais, *Symvoulio tis Epikrateias* nusprendė sustabdyti bylą ir 2009 m. gegužės 8 d. pateiktu prašymu priimti prejudicinį sprendimą kreipėsi į Teisingumo Teismą pagal EB 234 straipsnį su tokiais trimis prejudiciniais klausimais:

„1. Ar įmonė tokioje pačioje padėtyje, kaip antai ieškovė, t. y. razinų perdirbimo ir pakavimo įmonė, įsteigta tam tikrame šalies regione, į kurį įstatymu draudžiama įvežti perdirbti ir pakuoti skirtas įvairių rūšių razinas iš kitų šalies regionų, ir kuri dėl to negali eksportuoti perdirbtų iš kitų šalies regionų įvežtų razinų, gali kreiptis į teismą dėl šių teisinių priemonių prieštaravimo EB 29 straipsniui?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, taip pat klausiama, ar tokiomis nuostatomis, kokios yra įtvirtintos Graikijos nacionalinėje teisėje, kuriose reglamentuojamas šioje byloje sprendžiamas ginčas ir, viena vertus, draudžiama iš įvairių šalies regionų įvežti razinas sandėliuoti, perdirbti ir vėliau eksportuoti į konkretų regioną, kuriame leidžiama perdirbti tik vietoje užaugintas razinas, ir, kita vertus, suteikiama galimybė pripažinti saugomą kilmės vietos nuorodą tik tų razinų, kurios buvo perdirbtos ir supakuotos konkrečiame regione, kur buvo užaugintos, atžvilgiu, pažeidžiama EB 29 straipsnio nuostata, kuria uždraudžiami kiekybiniai

eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės?

3. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, taip pat klausiama, ar produkto, kuris nustatomas geografiškai pagal valstybės narės nacionalinę teisę ir kurio atžvilgiu nebuvo suteikta galimybė skirti konkretų skiriamąjį pavadinimą, kuris nurodytų jo geresnę kokybę ir unikalumą, visuotinai pripažįstamus dėl jo kilmės iš tam tikro geografinio regiono, kokybės apsauga reiškia, kaip apibrėžta EB 30 straipsnyje, teisėtą siekį užtikrinti bendrąjį interesą, dėl kurio leidžiama nukrypti nuo EB 29 straipsnio nuostatos, kuria draudžiami kiekybiniai nagrinėjamo produkto eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės?“

IV — Procesas Teisingumo Teisme

28. Ieškovė pagrindinėje byloje, Graikijos vyriausybė, Nyderlandų vyriausybė ir Europos Komisija Teisingumo Teismui pateikė rašytines pastabas.

29. Per 2010 m. liepos 8 d. įvykusį posėdį žodines pastabas pateikė ieškovė pagrindinėje byloje, Graikijos vyriausybė ir Komisija.

V — Teisinė analizė

A — *Įvadinės pastabos*

30. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas formuluodamas klausimus sutelkė dėmesį į EB 29 straipsnį. Vis dėlto prieš vertindamas nacionalinės teisės aktų atitiktį pirminei Sąjungos teisei turiu patikrinti, ar nėra antrinės teisės normų, kurios gali būti naudingos nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Be to, ieškovė pasirėmė ir tuo, kad egzistuoja pagal EB 28 straipsnį draudžiama priemonė. Taigi pirmiausia turiu iš eilės išnagrinėti šiuos du klausimus tam, kad nacionaliniam teismui būtų pateiktas visapusis Sąjungos teisės aiškinimas, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar nacionalinis teismas apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose[7].

31. Pirma, Korinto razinoms taikomas bendras perdirbtų vaisių ir daržovių produktų

7 — 1978 m. lapkričio 29 d. Sprendimas *Redmond* (83/78, Rink. p. 2347, 26 punktas), 1987 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Gauchard* (20/87, Rink. p. 4879, 5 punktas), 2000 m. gegužės 18 d. Sprendimas *Schiavon* (C-230/98, Rink. p. I-3547, 37 punktas ir jame nurodyta teismo praktika), 2003 m. gegužės 20 d. Sprendimas *Ravil* (C-469/00, Rink. p. I-5053, 27 punktas), 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas *Gysbrechts ir Santurel Inter* (C-205/07, Rink. p. I-9947, 31 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

rinkų organizavimas, kuris nuo 2008 m. sausio 1 d. reglamentuojamas Reglamentu (EB) Nr. 1234/2007, vadinamu „Bendru bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentu“[8]. Kai įvyko faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje, Korinto razinoms buvo taikomas bendras perdirbtų vaisių ir daržovių produktų rinkų organizavimas, nustatytas Reglamentu Nr. 2201/96, ir įvairūs įgyvendinimo reglamentai, kurie konkrečiai buvo skirti razinoms[9].

32. Tačiau, mano nuomone, šiuose reglamentuose nėra nė vienos aiškios nuostatos, kurios atžvilgiu galėtų būti vertinama nacionalinio įstatymo atitiktis. Iš tiesų bendras rinkų organizavimas neapima nei pačių razinų judėjimo valstybių teritorijose sąlygų, nei sąlygų, kurių laikantis turi būti organizuojamas jų eksportas. Juo, pavyzdžiui, nustatytas pagalbos kultūrai principas[10], pirkimo sąlygos atitinkamus produktus sandėliuojančioms agentūroms[11] ir leidžiama nustatyti minimalią kainą importuojamoms razinoms bei kompensacinius mokesčius[12]. Bendro rinkų organizavimo ypatingame razinų sektoriuje įgyvendinimo reglamentuose apibrėžtas pagalbos schemos specializuotiems tam tikrų veislių džiovinti skirtų vynuogių auginimo plotams įgyvendinimas (kiek tai susiję su Reglamentu (EB) Nr. 1621/1999), nustatytos sandėliavimo taisyklės (kiek tai susiję su Reglamento (EB) Nr. 1622/99 redakcija, taikyta susiklostant pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms), minimalios tam tikrų veislių prekinės charakteristikos (kiek tai susiję su Reglamentu (EB) Nr. 1666/99).

33. Taigi bendras rinkų organizavimas ir jį įgyvendinantys reglamentai yra iš esmės techninio pobūdžio, todėl jų ryšys su pagrindinės bylos faktinėmis aplinkybėmis iš karto nėra akivaizdus. Tik Reglamento Nr. 2201/96 21 straipsnio 2 dalyje aiškiai numatytas bendras bet kokių kiekybinių apribojimų ar lygiaverčio poveikio priemonių

8 — 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentas, nustatantis bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas (OL L 299, p. 1).

9 — Žr. šios išvados 8 punktą. Nuo 1996 m. iki 2001 m. (kai buvo pateiktas ieškinys pagrindinėje byloje) Reglamentas Nr. 2201/96 atitinkamai buvo pakeistas 1997 m. spalio 30 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2199/97 (OL L 303, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 22 t., p. 72), 1999 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2701/99 (OL L 327, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 27 t., p. 462), 2000 m. gruodžio 4 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2699/2000 (OL L 311, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 31 t., p. 31), 2001 m. birželio 19 d. Tarybos (EB) reglamentu Nr. 1239/2001 (OL L 171, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 32 t., p. 444). Kalbant apie per šį laikotarpį priimtus įgyvendinimo reglamentus, tai 1999 m. liepos 22 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1621/1999, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/96 taikymo taisykles dėl pagalbos vynuogių, skirtų tam tikrų veislių džiovintų vynuogių gamybai, auginimui (OL L 192, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 26 t., p. 163), 1999 m. liepos 23 d. Komisijos (EB) reglamentas Nr. 1622/1999, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/96 dėl neperdirbtų džiovintų vynuogių ir neperdirbtų džiovintų figų saugojimo schemos taikymo taisykles (OL L 192, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 26 t., p. 175), ir 1999 m. liepos 28 d. Komisijos (EB) reglamentas Nr. 1666/1999, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/96 taikymo taisykles dėl minimalių tam tikrų veislių džiovintų vynuogių prekinių charakteristikų (OL L 197, p. 32–35; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 26 t., p. 204).

10 — Žr. Reglamento Nr. 2201/96 7 straipsnį.

11 — Ten pat, 9 straipsnis

12 — Ten pat, 13 straipsnio 2, 4 ir 6 dalys.

draudimas, bet tik tiek, kiek tai susiję su importu iš trečiųjų šalių.

34. Tačiau pagal nusistovėjusią teismo praktiką EB 28 ir 29 straipsniai, susiję su importo ir eksporto kiekybinių apribojimų ar lygiaverčio poveikio priemonių panaikinimu, apskritai laikomi sudedamąja bendro rinkų organizavimo dalimi[13], o tai gali paaiškinti, kodėl Reglamente Nr. 2201/96 šis klausimas nereglamentuojamas. Todėl principų, kuriuos nustato bendras rinkų organizavimas, tradiciškai grindžiamų verslo sandorių laisve[14] ir atviros rinkos, į kurią gali laisvai patekti bet kuris gamintojas, principu[15], neatitinka bet kuri nuostata ar priemonė, galinti pakeisti importo ar eksporto srautus[16], kitaip tariant, trukdyti vidaus prekybai[17]. Dėl bendro rinkų organizavimo, nors jo nuostatose nėra pakartotos atitinkamos EB sutarties nuostatos, valstybės narės negali būti atleistos nuo jų teisės aktų vertinimo minėtų nuostatų atžvilgiu, nes Teisingumo Teismas nusprendė, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui ir atsižvelgus į EB 32 straipsnio 2 dalies formuluotę nebereikia bendro rinkų organizavimo reglamentuose kartoti Sutartyje nustatytų draudimų[18]. Vis dėlto turėsiu, be abejo, grįžti prie šio klausimo, nes Teisingumo Teismas dėl to, kad nagrinėjamame sektoriuje egzistuoja bendras rinkų organizavimas, nustatė šiek tiek kitokį testą nei tas, kurį jis paprastai taiko priimdamas sprendimą, kad egzistuoja pagal EB 29 straipsnį draudžiama nacionalinė priemonė[19].

35. Antra, kadangi dabar aišku, kad nepaisant bendro rinkų organizavimo, egzistavimą, kontrolė gali būti susijusi su Įstatymo Nr. 53/1977 atitikties pirminei Sąjungos teisei vertinimu, mūsų byloje gali kilti klausimas, ar galima pagrįsti kontrolę galimu EB 28 straipsnio pažeidimu.

36. Iš tiesų *Fragkopoulos* teigia, kad Įstatymo Nr. 53/1977 1 straipsnis taip pat yra kiekybinis

13 — 1983 m. vasario 3 d. Sprendimas *van Luipen* (29/82, Rink. p. 151, 8 punktas), 1995 m. spalio 17 d. Sprendimas *Fishermen's Organisations ir kt.* (C-44/94, Rink. p. I-3115, 52 punktas).

14 — 1980 m. vasario 26 d. Sprendimas *Vriend* (94/79, Rink. p. 327, 8 punktas), minėto Sprendimo *van Luipen* 8 punktas.

15 — Minėto Sprendimo *Redmond* 57 punktas.

16 — Ten pat, 58 punktas.

17 — Minėto Sprendimo *van Luipen* 8 punktas.

18 — 1979 m. lapkričio 8 d. Sprendimas *Denkavit Futtermitel* (251/78, Rink. p. 3369, 3 punktas). Nors ši išvada nagrinėtu atveju taikyta EEB 30 straipsniui (po pakeitimo – EB sutarties 30 straipsnis, dabar – EB 28 straipsnis), man atrodo, ji visiškai gali būti taikoma kiekybinių apribojimų ir eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčių priemonių draudimams. Teisingumo Teismas taip pat mano, kad, nepaisant to, jog Sutarties nuostatos tiesiogiai nepaminėtos dėl metodologinių argumentų, kuriais pasirėmė Komisija, EEB sutarties 30 ir 34 straipsniai turi būti laikomi bendro rinkų organizavimo, dėl kurio kilo klausimas Teisingumo Teismui pateiktoje byloje, sudedamąja dalimi (žr. minėto Sprendimo *Redmond* 54 ir 55 punktus).

19 — Žr. šios išvados 49 ir kitus punktus.

importo apribojimas, nes pagal jį absoliučiai draudžiama B regiono arba pirmosios A regiono dalies Korinto razinas „importuoti“ į antrą A regiono dalį. Žinoma, šis importo draudimas nėra tarpvalstybinio lygio, nes susijęs tik su tos pačios valstybės regionų sienomis, tačiau Teisingumo Teismas, ieškovės pagrindinėje byloje nuomone, neatsižvelgia į tai, ar tai sienos valstybės viduje, ar sienos tarp valstybių. Grįsdama savo teiginius *Fragkopoulos* remiasi Sprendimu *Simitzi*[20] ir Sprendimu *Carbonati Apuani*[21].

37. Šiuose dviejuose sprendimuose, iš esmės kitaip nei mūsų byloje, Teisingumo Teismas turėjo įvertinti, ar egzistavo muitams lygiaverčio poveikio mokesčiai ir būtent atsižvelgdamas į šį ypatingą kontekstą jis nusprendė, kad tokie mokesčiai, yra ir tada, kai muitai mokami kertant valstybės narės vidaus sieną. Minėtas Sprendimas *Simitzi* konkrečiai susijęs su importo ir eksporto mokesčiu, taikytu, kai iš kitos valstybės narės importuojamos ar į ją eksportuojamos prekės kirsdavo Dodekaneso sieną. Taigi Teisingumo Teismas šioje byloje netaikė EB 28 straipsnio, tačiau bet kuriuo atveju ieškovė pagrindinėje byloje, Graikijos pilietė, neabejotinai importavo prekes iš kitų valstybių narių. Kalbant apie minėtą Sprendimą *Carbonati Apuani*, Teisingumo Teismas jame muitams lygiaverčio poveikio mokesčiu pripažino, kad mokestis taikomas, kai išgautas marmuras išvežamas iš savivaldybės teritorijos, nors tai jokiu būdu nesusiję su importo kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės egzistavimu.

38. Sunkiai įsivaizduoju, kaip Teisingumo Teismas galėtų nuspręsti, kad nacionalinio įstatymo 1 straipsnis patenka į EB 28 straipsnio taikymo sritį. Graikijoje užaugintų Korinto razinų pervežimas įvairiose Graikijos regionų teritorijose, apibrėžtose Įstatyme Nr. 553/1977, nepriskiriamas jokiai importo rūšiai, atsižvelgiant į tai, kaip ši sąvoka apibrėžta pagal Sąjungos teisę. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme dėl prejudicinio sprendimo pažymėjo, kad nors Graikijos teisės aktų leidėjas Įstatyme Nr. 553/1977 pavartojo terminą „importas“, jis turi būti suprantamas ne tiesiogine prasme, bet labiau kaip „įvežimas“[22], kuris, mano manymu, iš tiesų labiau tinka prekių judėjimui tarp skirtingų tos pačios valstybės narės regionų įvardyti. Be to, kaip patvirtino Graikijos vyriausybė per posėdį, Įstatymu Nr. 553/1977, atrodo, kaip ir kitos nacionalinės teisės nuostatos,

20 — 1995 m. rugsėjo 14 d. sprendimas (C-485/93 ir C-486/93, Rink. p. I-2655).

21 — 2004 m. rugsėjo 9 d. sprendimas (C-72/03, Rink. p. I-8027). Ieškovė pagrindinėje byloje remiasi būtent šio sprendimo 23 punktu.

22 — Žr. prašymo priimti prejudicinį sprendimą 6 punktą.

kuriomis reglamentuojamas Korinto razinų sektorius, nedaroma įtaka razinų importui iš kitų valstybių narių. Bet kuriuo atveju tai nėra mums vertinti pateiktų nacionalinės teisės aktų dalykas. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teisingai savo prašyme sutelkė dėmesį į EB 29 straipsnį[23].

B — *Dėl pirmojo ir antrojo klausimų*

39. Pirmasis klausimas gali būti išspręstas be didelių sunkumų, juolab kad nė viena iš rašytines pastabas pateikusių suinteresuotų šalių neginčijo to, kad *Fragkopoulos* turi teisę remtis EB 29 straipsniu.

40. Viena vertus, EB 29 straipsnis jau seniai yra pripažintas tiesiogiai taikomu ir suteikiančiu asmenims teises, kurias privalo apsaugoti nacionaliniai teismai[24]. Kita vertus, bent jau potencialus poveikis eksporto prekybos apimčiai yra pradinio Korinto razinų judėjimo skirtinguose regionuose uždraudimo pasekmė. Jei kliudoma judėti atitinkamos valstybės narės regionuose, logiška, kad šios razinos negalės būti ir eksportuojamos. Nagrinėjamu atveju natūralu padaryti paralelę su minėtu Sprendimu *Jersey Produce Marketing Organisation*. Be to, Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 ir 4 dalyse numatyti du aiškūs draudimai eksportuoti Korinto razinas, jeigu jos neatitinka aptariamame įstatyme nustatytų vietinio perdirbimo, sandėliavimo ir pakavimo sąlygų.

41. Taigi siūlau, kad į pirmą pateiktą klausimą būtų atsakyta teigiamai, jog tokia įmonė, kaip antai ieškovė, t. y. razinų perdirbimo ir pakavimo įmonė, įsteigta tam tikrame valstybės narės regione, į kurį nacionaliniu įstatymu draudžiama įvežti perdirbti ir pakuoti skirtas įvairių rūšių razinas iš kitų valstybės narės regionų, ir kuri dėl to negali eksportuoti razinų, kurios būtų gautos perdirbus minėtų rūšių razinas, gali kreiptis į teismą dėl atitinkamos teisinės priemonės prieštaravimo EB 29 straipsniui.

42. Lieka išsiaiškinti, ar nacionalinė priemonė iš tiesų yra kiekybinis apribojimas arba eksporto kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, kurie abu draudžiami

23 — Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau pripažino, kad nacionalinė priemonė, kuria reglamentuojamas tam tikrų produktų judėjimas tarp tos pačios valstybės narės regionų, jeigu ja nedaroma įtaka eksporto srautui, negali būti laikoma kokiu nors importo apribojimu (žr. 2005 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Jersey Produce Marketing Organisation*, C-293/02, Rink. p. I-9543, 72 punktą).

24 — Minėto Sprendimo *Redmond* 66 ir 67 punktai ir 1992 m. birželio 9 d. Sprendimas *Delhaize ir Le Lion* (C-47/90, Rink. p. I-3669, 28 punktas).

pagal EB 29 straipsnį. Kadangi Graikijos teisės aktuose nėra nustatyti tiesioginiai kiekybiniai eksporto apribojimai ir iš pirmo žvilgsnio jame tik į juos nukreipiama, patys teisės aktai nėra kiekybiniai apribojimai. Todėl reikia nustatyti, ar nacionalinės teisės aktai yra eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonė. Tam reikia nustatyti sąlygas, kurios turi būti įvykdytos, kad tokia lygiaverčio poveikio priemonė egzistuotų.

43. Šiuo klausimu Teisingumo Teismo praktika labai įvairi[25].

44. Iš pradžių Teisingumo Teismas prilygino EB 29 straipsnio „testą“ EB 28 straipsnio testui. Kitaip tariant, Sprendimas *Dassonville*[26] buvo vienodai taikomas importo kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėms ir eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėms.

45. Teisingumo Teismas, matyt, bijodamas taip atverti Pandoros skrynią, Sprendime *Groenveld* atskyrė EB 28 straipsnyje numatytas priemones nuo EB 29 straipsnyje numatytųjų, todėl EB 29 straipsnio taikymo sritis apribota „priemonėmis, kurių tikslas ar poveikis yra būtent eksporto srautų ribojimas ir todėl skirtingo požiūrio į valstybės narės vidaus ir užsienio prekybą įtvirtinimas, užtikrinant suinteresuotosios valstybės nacionalinei produkcijai arba vidaus rinkai ypatingą pranašumą kitų valstybių narių prekybos arba produkcijos nenaudai“[27]. Taigi norint priemonę pripažinti eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemone pagal *Groenveld* testą reikia, kad būtų įvykdytos trys itin griežtos sąlygos, ir ypač reikalaujama, kad EB 29 straipsnis būtų taikomas tik tada, kai priemonė yra diskriminuojanti.

46. Vėliau Teisingumo Teismas bent jau iš principo patvirtino *Groenveld* testą. Net ir neseniai, nors generalinis advokatas ir prašė pakeisti testą minėtoje byloje *Gysbrechts ir Santurel Inter*, Teisingumo Teismas pakartojo minėtame Sprendime *Groenveld* suformuluotą principinę nuostatą[28]. Vis dėlto Teisingumo Teismas savo sprendimuose ne visada

25 — Kalbėdamas apie tikslią šios teismo praktikos plėtojimosi analizę pateiksiu nuorodą į labai informatyvią generalinės advokatės V. Trstenjak išvadą, pateiktą byloje, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Gysbrechts ir Santurel Inter*, tiksliau į šios išvados 28 ir paskesnius punktus.

26 — Pagal kurį importo kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė yra „bet kokie valstybių narių komercinės teisės aktai, galintys tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai apriboti Bendrijos vidaus prekybą“ (1974 m. liepos 11 d. Sprendimo *Dassonville*, 8/74, Rink. p. 837, 5 punktas).

27 — 1979 m. lapkričio 8 d. Sprendimas *Groenveld* (15/79, Rink. p. 3409, 7 punktas).

28 — Žr. minėtą Sprendimą *Gysbrechts ir Santurel Inter* (40 punktas).

vienodai griežtai kontroliavo, kad šios trys *Groenveld* testo sąlygos būtų realiai įvykdytos. Savo teiginį pagrįsiu trimis pavyzdžiais.

47. Pirmiausia keliuose sprendimuose[29] Teisingumo Teismas, atrodo, nebetaikė trečiosios sąlygos paskutinės dalies, t. y. kad valstybės nacionalinei produkcijai suteiktas ypatingas pranašumas turėjo būti kitų valstybių narių produkcijos arba prekybos nenaudai.

48. Vėliau minėtame Sprendime *Gysbrechts ir Santurel Inter* Teisingumo Teismas, nurodęs minėtą Sprendimą *Groenveld*, vis dėlto nepatikrino, ar nagrinėtu atveju įvykdytos trys *Groenveld* testo sąlygos. Be to, generalinis advokatas atkreipė Teisingumo Teismo dėmesį į tai, kad griežtas aptariamo testo sąlygų pritaikymas neleistų teismui pripažinti eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės egzistavimo[30]. Atsižvelgdamas į aplinkybes Teisingumo Teismas pripažino, kad nagrinėjamas draudimas, nors ir taikomas vienodai, „labiau paveikia tarpvalstybinę prekybą“[31] ir kad dėl to reikia pripažinti, kad nagrinėjama priemonė „vis dėlto <...> labiau paveikia gaminių išgabenimą iš valstybės narės rinkos nei prekybą gaminiais aptariamos valstybės narės rinkoje“[32]. Teisingumo Teismas, pasirėmęs vien šia analize, padarė išvadą, kad egzistuoja eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonė.

49. Galiausiai, kai byla susijusi su bendru rinkų organizavimu, Teisingumo Teismas laikosi lankstesnės sąlygų, kurios turi būti įvykdytos, kad būtų pripažintas eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės egzistavimas, sampratos. Tokiu atveju nebėra reikalaujama priemonės diskriminuojančio pobūdžio. Minėtame Sprendime *Vriend*, kuris buvo priimtas vėliau nei Sprendimas *Groenveld*, Teisingumo Teismas nusprendė, kad atsižvelgiant į tai, jog EEB sutarties 30 ir 34 straipsniai yra bendro rinkų organizavimo sudedamoji dalis, „kalbant apie Bendrijos vidaus rinką, [minėtas bendras] nagrinėjamų prekių [organizavimas] remiasi verslo sandorių laisve ir draudžia bet kokį nacionalinės teisės aktą, galintį tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai trukdyti

29 — Nors tai neišsamus sąrašas, žr. 1983 m. kovo 10 d. Sprendimą *Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage ir kt.* (172/82, Rink. p. 555, 12 punktas), 1984 m. vasario 7 d. Sprendimą *Jongeneel Kaas ir kt.* (237/82, Rink. p. 483, 22 punktas), minėto Sprendimo *Delhaize ir Le Lion* 12 punktą, 2000 m. gegužės 16 d. Sprendimą *Belgija prieš Ispaniją* (C-388/95, Rink. p. I-3123, 41 punktas), 2000 m. gegužės 23 d. Sprendimą *Švdhavnens Sten & Grus* (C-209/98, Rink. p. I-3743, 24 punktas), 2003 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita* (C-108/01, Rink. p. I-5121, 54 punktas) ir minėto Sprendimo *Ravil* 40 punktą. Minėtoje byloje *Belgija prieš Ispaniją*, panašu, kad iš testo išbraukta visa trečioji sąlyga.

30 — Žr. išvados, pateiktos byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Gysbrechts*, 34–40 punktus.

31 — Minėto Sprendimo *Gysbrechts ir Santurel Inter* 42 punktas.

32 — Ten pat, 43 punktas.

prekybai Bendrijos viduje“[33]. Vadinasi, kai kalbama apie bendrą rinkų organizavimą, Teisingumo Teismas EB 29 straipsnio testą prilygina EB 28 straipsnio testui, kaip tai darė anksčiau ir kaip padarė šiuo konkrečiu atveju po to, kai buvo priimtas minėtas Sprendimas *Groenveld*[34].

50. Taigi, nors Teisingumo Teismas pripažino, kad „pagal [EB 28 ir 29 straipsnius] draudžiami kiekybiniai importo ir eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės tarp valstybių narių“, ir pridūrė, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką[35] „šis draudimas taikomas bet kokiems valstybių narių komercinės teisės aktams, galintiems tiesiogiai ar netiesiogiai, faktiškai ar potencialiai trukdyti prekybai Bendrijos viduje“[36], tai taikoma tik tuo atveju, kai Teisingumo Teismui pateikta situacija susijusi su bendru rinkų organizavimu. Taigi Teisingumo Teismas aiškiai remiasi Sprendimu *Dassonville*[37]. Šį nevienodą vertinimą Teisingumo Teismas pateisina argumentu, pagal kurį, atsižvelgiant į tai, kad EB 28 ir 29 straipsniai yra bendro rinkų organizavimo sudedamoji dalis, jei Bendrija priėmė tokį teisės aktą atitinkamame sektoriuje, valstybės narės neturi imtis jokių priemonių, galinčių nuo jo nukrypti arba jį pažeisti[38].

51. Nagrinėjamu atveju neabejotina, kad jei būtų pritaikytas *Groenveld* testas, Graikijos teisės aktams nebūtų taikomas EB 29 straipsnyje numatytas draudimas. Sunku tvirtinti, kad pagal Graikijos teisės aktus nustatytas nevienodas požiūris į Graikijos Respublikos vidaus prekybą ir aptariamos valstybės eksporto prekybą, nes vidaus judėjimo draudimas, kuris yra ankstesnis nei eksporto draudimas, taikomas visoms Korinto razinoms, nepaisant to, ar jos skirtos eksportui, ar vidaus rinkai. Graikijos produkcijai arba vidaus rinkai taip suteiktą pranašumą kitų valstybių narių produkcijos arba prekybos nenaudai nėra lengva įrodyti ir dėl to, kad rašytines pastabas pateikusios suinteresuotosios šalys nepateikė informacijos šiuo klausimu.

52. Taigi tik dėl to, kad Teisingumo Teismas išplėtojo specifinę, ne tokią griežtą teismo praktiką, susijusią su eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėmis, kurioms taikomas bendras rinkų organizavimas, Graikijos teisės

33 — Minėto Sprendimo *Vriend* 8 punktas.

34 — Kalbant apie laikotarpį iki *Groenveld*, žr. minėto Sprendimo *Redmond* 58 punktą; kalbant apie vėlesnę teismo praktiką, be minėto Sprendimo *Vriend*, žr. taip pat minėto Sprendimo *van Luipen* 8 punktą.

35 — Šis teiginys šiek tiek stebina, nes jau įrodyta, kad pastovumas nėra pagrindinė Teisingumo Teismo praktikos šiuo klausimu savybė.

36 — 1997 m. balandžio 15 d. Sprendimas *Deutsches Milch-Kontor* (C-272/95, Rink. p. I-1905, 23 ir 24 punktai)

37 — Ten pat.

38 — Minėto Sprendimo *Fishermen's Organisations ir kt.* 52 punktas ir jame nurodyta teismų praktika.

aktai gali būti pripažinti prieštaraujančiais EB 29 straipsniui[39].

53. Nacionalinės teisės aktais, pagal kuriuos *Fragkopoulos* draudžiama įsigyti Korinto razinų iš B regiono ir pirmos A regiono dalies, neabejotinai daroma įtaka ieškovės pagrindinėje byloje eksporto apimčiai. Eksporto nukreipimas taip pat yra eksportuotojams taikomas papildomas suvaržymas. Taigi šiomis sąlygomis man atrodo, kad nagrinėjami Graikijos teisės aktai iš tiesų yra komercinės teisės aktai, kuriais galima minėto Sprendimo *Vriend* prasme tiesiogiai ir bent jau potencialiai trukdyti prekybai Bendrijos viduje.

54. Todėl Įstatymas Nr. 553/1977 turi būti pripažintas eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemone, kuri iš esmės uždrausta pagal EB 29 straipsnį.

55. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo taip pat klausia, ar Graikijos teisės aktai, pagal kuriuos suteikiama galimybė pripažinti SKVN tik tų razinų, kurios buvo perdirbtos ir supakuotos konkrečiame regione, kur buvo užaugintos, atžvilgiu, prieštarauja EB 29 straipsniui. Vis dėlto reikia pažymėti, kad Įstatymu Nr. 553/1977 nėra tiesiogiai siekiama reglamentuoti SKVN „Vostizza“ naudojimo sąlygas. Tik aptariamo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies a punktą aiškinant *a contrario* ir dėl to, kad minėta SKVN Sąjungos lygiu įregistruota 1998 m., galima daryti išvadą, kad jei Korinto razinos, įprastai užaugintos pirmoje A regiono dalyje, teisėtai patektų į B regiono teritoriją ar neteisėtai į antrą A regiono dalį, jos prarastų SKVN.

56. Atsižvelgiant į tai, atsakymas į šį klausimą yra paprastesnis, nes pagal nusistovėjusią teismo praktiką ypatingi apribojimai, kurie taikomi produktams, kurių atžvilgiu norima gauti Sąjungos lygiu registruotą SKVN, nustatant specifikacijos reikalavimus, iš tiesų yra eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės[40].

57. Taigi siūlau į antrąjį klausimą atsakyti, kad nacionalinio įstatymo, kaip antai Įstatymo Nr. 553/1977 nuostatos, pagal kurias, viena vertus, draudžiama iš įvairių šalies regionų įvežti razinas sandėliuoti, perdirbti ir vėliau eksportuoti tikslais į konkretų regioną, kuriame leidžiama perdirbti tik vietoje užaugintas razinas, ir, kita vertus, suteikiama galimybė pripažinti SKVN, registruotą Sąjungos lygiu, tik tų razinų, kurios buvo perdirbtos ir

39 — Negaliu negalvoti, kad sprendimas būtų buvęs kitoks, jei Korinto razinoms nebūtų taikomas bendras rinkų organizavimas, ir nekelti klausimo dėl tokio skirtingo vertinimo ir šios griežtesnės eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės sampratos kitais atvejais tinkamumo, nors šis svarstymas, žinoma, nepatenka į griežtai apibrėžtą šios bylos kontekstą.

40 — Minėto Sprendimo *Ravil* 84–88 punktai ir minėto Sprendimo *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita* 51–59 punktai.

supakuotos regione, kur būtent buvo užaugintos, atžvilgiu, yra kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės, draudžiamos pagal EB 29 straipsnį.

C — *Dėl trečiojo klausimo*

58. Jei Teisingumo Teismas nacionalinės teisės aktus turėtų pripažinti eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėmis, draudžiamomis pagal EB 29 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar vis dėlto tokie teisės aktai gali būti pateisinami. Tiksliau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar produkto aukščiausios kokybės apsauga, kuri vis dėlto nepripažinta Sąjungos lygiu registruota SKVN, gali reikšti teisėtą siekį užtikrinti bendrąjį interesą pagal EB 30 straipsnį.

1. Dėl tarp A regiono dalių taikomo draudimo importuoti, sandėliuoti, pakuoti ir vėliau eksportuoti

59. Trečiasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas susijęs tik su galimu Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 dalies pateisinimu, kitaip tariant, su nacionaline teisės nuostata, pagal kurią draudžiama importuoti[41], sandėliuoti ir pakuoti Korinto razinas iš B regiono, taip pat jas vėliau eksportuoti į užsienį iš A regiono, tačiau ne su draudimu, kuris taikomas A regione užaugintoms vynuogėms. Nors klausimas nepateiktas, vis dėlto manau, kad šiuo atžvilgiu reikalingi keli pastebėjimai.

60. Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas teigia, kad Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 4 dalis, pagal kurią draudžiamas bet koks Korinto razinų pervežimas tarp A regiono dalių, buvo priimtas siekiant apsaugoti produkto, kuriam Sąjungos lygiu buvo įregistruota SKVN (šiuo atveju Korinto razinoms „Vostizza“), kokybę ir reputaciją. O pagal EB 30 straipsnį EB 29 straipsnio nuostatomis nekliudoma taikyti eksporto draudimų arba apribojimų, jeigu jie yra pateisinami, be kita ko, pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais.

61. Keletą kartų Teisingumo Teismas pripažino, kad „kilmės vietos nuorodos priklauso pramoninės ir komercinės nuosavybės teisių sričiai“[42]. Be to, „taikomi teisės aktai apsaugo

41 — Reikia priminti, kad šiuose svarstymuose „importas“ turi būti suprantamas kaip „įvežimas“; žr. šios išvados 38 punktą.

42 — Minėto Sprendimo *Belgija prieš Ispaniją* 54 punktas; minėto Sprendimo *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita* 64 punktas ir minėto Sprendimo *Ravil* 49 punktas.

jas naudojančius asmenis nuo neteisėto trečiųjų asmenų, siekiančių pasipelnyti iš šių nuorodų įgytos reputacijos, naudojimosi šiomis nuorodomis. Šių nuorodų tikslas – užtikrinti, kad jomis žymimas produktas yra kilęs iš konkrečios geografinės vietovės ir turi tam tikrų specifinių savybių. Jos gali turėti gerą reputaciją tarp vartotojų ir būti pagrindinė jų naudojimo sąlygas atitinkančių gamintojų priemonė klientams pritraukti. Kilmės vietos nuorodų reputacija priklauso nuo to, kokias jas įsivaizduoja vartotojai. Šis įvaizdis iš esmės priklauso nuo produkto specifinių savybių ir apskritai nuo jo kokybės. Galiausiai produkto kokybė yra produkto reputacijos pagrindas. Vartotojo suvokimu, ryšis tarp gamintojų reputacijos ir produkto kokybės taip pat priklauso nuo jo įsitikinimo, kad su kilmės vietos nuoroda parduodami produktai yra autentiški“[43]. Taigi Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 4 dalis, kaip teisingai mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, gali būti pateisinama remiantis 30 straipsnyje numatyta pramoninės ir komercinės nuosavybės apsauga.

62. Tačiau nepakanka pasakyti, kad priemonė yra pateisinama vienu iš EB 30 straipsnyje numatytų tikslų, nes pateisinimas galimas, jei ginčijama nuostata yra būtina ir proporcinga. Nors atsižvelgiant į tai, kad regione, kuriame įsikūręs *Fragkopoulos*, nėra SKVN, kiek tai susiję su siekiamo tikslo ar privalomo bendrojo intereso reikalavimo nustatymu, Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 ir 4 dalis reikia nagrinėti atskirai, o jų proporcingumas gali būti nagrinėjamas kartu. Prie šio klausimo grįšiu vėliau[44].

2. Dėl tarp A regiono ir B regiono taikomo draudimo importuoti, sandėliuoti, pakuoti ir vėliau eksportuoti

63. Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Gysbrechts ir Santurel Inter* pripažino, kad „EB 29 straipsniui prieštaraujanti nacionalinė priemonė gali būti pateisinta vienu iš EB 30 straipsnyje išvardytų pagrindų bei privalomais bendrojo intereso reikalavimais su sąlyga, kad ši priemonė yra proporcinga siekiamam teisėtam tikslui“[45]. Taigi kyla klausimas, ar tuo atveju, kai Korinto razinoms, užaugintoms antroje A regiono dalyje, t. y.

43 — Minėto Sprendimo *Prosciutto di Parma et Salumificio S. Rita* 64 punktas; taip pat minėto Sprendimo *Ravil* 49 punktas.

44 — Žr. šios išvados 70 ir kitus punktus.

45 — Minėto Sprendimo *Gysbrechts ir Santurel Inter* 45 punktas.

„Gulf“ rūšies razinoms, Sąjungos lygiu nebuvo užregistruota SKVN, galima pasiremti vienu iš pateisinimo pagrindų, numatytų EB 30 straipsnyje, arba privalomu reikalavimu, susijusiu su bendruoju interesu.

64. Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 dalimi siekiama išvengti A regiono Korinto razinų sumaišymo su Korinto razinomis iš B regiono. A regione užaugintos Korinto razinos laikomos aukštesnės kokybės nei B regione užaugintos razinos. Jos taip pat yra brangesnės. Aukščiausia „Vostizza“ vynuogių kokybė neginčytina, nes Sąjungos lygiu įregistruota SKVN. Tačiau apie aukščiausią „Gulf“ rūšies vynuogių kokybę galima spręsti tik iš Įstatymo Nr. 553/1977 aiškinamojo rašto ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo bei Graikijos vyriausybės pareiškimų dėl ypatingos „Gulf“ vynuogėms, kurių atžvilgiu nesuteikta SKVN, būdingos reputacijos. Aukščiausia „Gulf“ vynuogių kokybė, palyginti su B regione užaugintų Korinto razinų kokybe, paremta iš esmės subjektyviais įrodymais, kaip antai ypatinga reputacija ar vertinimas, kuriuos priskiria produkto vartotojai Graikijoje. Šiuos įrodymus turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

65. Vis dėlto man atrodo keista, kad Graikijos Respublika nesikreipė dėl SKVN Sąjungos lygiu „Gulf“ vynuogių atžvilgiu, jeigu jų kokybė ir savybės yra tokios svarbios vartotojui, kad reikėjo absoliučiai uždrausti bet kokių kitos rūšies vynuogių pervežimą antrosios A regiono dalies teritorijoje[46]. Graikijos vyriausybės argumentą, pagal kurį siekiamas tikslas yra apsaugoti produktų kokybę ir vertinimą, sumenkina aplinkybė, kad Įstatyme Nr. 553/1977 nėra jokių reikalavimų, tiesiogiai susijusių su „Gulf“ vynuogių kokybe. Jame nenumatyta priemonių, kurios daugiau ar mažiau galėtų būti prilygintos specifikacijai.

66. Tačiau vien siekio apsaugoti valstybėje narėje ypatingą reputaciją turinčio produkto kokybę, jo atžvilgiu nesuteikiant SKVN, negali pakakti, kad tai būtų privalomas reikalavimas. Tai Teisingumo Teismas jau nurodė Sprendime *Alfa Vita Vassilopoulos ir Carrefour-Marinopoulos*[47]. Kitoks sprendimas sukeltų, mano manymu, per didelį pavojų, kad valstybės narės galėtų pateisinti ginčytinas ir laisvą prekių judėjimą pažeidžiančias priemones, remdamosi kokybės ir reputacijos

46 — Tai, kad nėra SKVN nei nacionaliniu, nei Sąjungos lygiu, stebina dar labiau žinant, kad tokia nuoroda buvo įregistruota B regione užaugintų razinų rūšiai (žr. šios išvados 10 punktą).

47 — 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendimas (C-158/04 ir C-159/04, Rink. p. I-8135), kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad, „kalbant apie <...> kokybės siekimo pateisinimą reikia pripažinti, kad kliūčių laisvam prekių judėjimui sudaranti nacionalinės teisės priemonė negali būti pateisinama vien tuo pagrindu, kad ja siekiama skatinti kokybiškus maisto produktus. Iš tiesų siekiant pateisinti laisvo prekių judėjimo kliūtį, į tokį tikslą galima atsižvelgti tik kartu su kitais imperatyviais pripažintais reikalavimais, kaip antai vartotojo arba sveikatos apsauga“ (23 punktas).

apsauga, kurios Sąjungos teismas neturėtų galimybės kontroliuoti ar patikrinti. Mūsų bylos atveju ir, kaip pabrėžė ieškovė pagrindinėje byloje savo rašytinėse pastabose, pripažinimas, kad „Gulf“ vynuogių kokybės apsauga, nors jos nėra SKVN dalykas, yra privalomas reikalavimas, reikštų, jog pripažįstama Graikijos Respublikos teisė nustatyti neperžengiamas vidaus sienas, siekiant užtikrinti tariamą kai kurių produktų grynumą. Tokia išvada turėtų būti taikoma ir kitoms valstybėms narėms. Tačiau toks nacionalinės teritorijos suskirstymas atsižvelgiant į vietinės svarbos gamybą visiškai prieštarauja Sutarties nuostatų laisvo prekių judėjimo srityje esmei, juolab kad Sąjungos teisėje numatytos reikalingos priemonės produktams, kurie dėl ypatingos kokybės, regioninių savybių ar jiems gaminti reikalingų žinių gali būti saugomi, pripažinimui ir kontroliuojamai įvertinti.

67. Iš tiesų SKVN įregistravimas susijęs su priešpriešine gamintojų pareiga laikytis tam tikrų įsipareigojimų, kurie, be kita ko, nustatyti specifikacijoje. Graikijos teisės aktų atveju situacija, man atrodo, neproporcinga: aukščiausia „Gulf“ vynuogių kokybė yra priskirta, nors konkretūs įrodymai nėra pateikti. Pagal Įstatyme Nr. 553/1977 ši aukščiausia kokybė gali būti užtikrinta tik uždraudžiant bet kokį pervežimą, sandėliavimą, pakavimą kitame regione. Tačiau įstatyme nenumatyti jokie kiti gamintojų įsipareigojimai siekiant apsaugoti kokybę. Jų produktų pervežimas ribojamas, tačiau produktų atžvilgiu nesinaudojama SKVN.

68. Graikijos vyriausybė iš esmės teigia, kad Teisingumo Teismo praktika, susijusi su eksporto kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonių pateisinimu, kai yra Sąjungos lygiu įregistruota SKVN, turėtų būti taikoma visoms atitinkamoms teisėms, susijusioms su kokybe ir nacionaline reputacija, kurios pagal nacionalinį įstatymą pripažįstamos saugotinomis. Nurodomas tikslas yra produktų kokybės, autentiškumo ir reputacijos apsauga. Tačiau esu įsitikinęs, kad, nesant „Gulf“ rūšies razinų atžvilgiu įregistruotos SKVN ir dėl anksčiau nurodytų priežasčių, toks taikymo išplėtimas nepageidautinas ir kad šis tikslas negali būti privalomas reikalavimas, kuriuo galima būtų pateisinti EB 29 straipsniui prieštaraujančią nacionalinę priemonę.

69. Telieka išsiaiškinti, ar šiuo atveju gali būti veiksmingai pasiremta kitu privalomuoju reikalavimu, kaip antai vartotojų apsauga[48], kaip tai pripažino Teisingumo Teismas minėtame

48 — Iš tiesų Teisingumo Teismas pripažino, kad vartotojų apsauga gali būti laikoma teisėtu bendrojo intereso tikslu, galinčiu pateisinti laisvo prekių judėjimo apribojimą; žr. minėto Sprendimo *Gysbrechts ir Santurel Inter* 47 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

Sprendime *Alfa Vita Vassilopoulos ir Carrefour-Marinopoulos*[49]. Graikijos vyriausybė nenurodė jokių nesąžiningų veiksmų, kurie būtų ypatingai paplitę Korinto razinų sektoriuje ir galėtų pateisinti ypatingą razinų vartotojų apsaugą. Kadangi nėra pakankamai įrodymų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi detaliai patikrinti, ar nacionalinės teisės aktais iš tiesų siekiama vartotojų apsaugos.

70. Tačiau net ir tuo atveju, jei vartotojų apsauga būtų šis privalomas reikalavimas, galintis būti Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 dalies pateisinimo pagrindas, dar reikia patikrinti, ar ši priemonė yra proporcinga siekiamam tikslui.

3. Dėl tarp A regiono dalių taikomo draudimo importuoti, sandėliuoti, pakuoti ir vėliau eksportuoti bei tarp A regiono bei B regiono taikomo draudimo importuoti, sandėliuoti, pakuoti ir vėliau eksportuoti proporcingumo

71. Pirmiausia turiu pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pats atliko Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 dalies proporcingumo įvertinimą ir kad nė vienas iš jo pateiktų prejudicinių klausimų tiesiogiai nesusijęs su šiuo klausimu. Vis dėlto atsakant į pateiktą trečiąjį klausimą reikalingas vertinimas, susijęs su proporcingumo testu. Tai patvirtina ir visų suinteresuotųjų šalių, kurios dalyvavo rašytiniame procese Teisingumo Teisme, išskyrus Graikijos vyriausybę, pateikos pastabos šiuo klausimu.

72. Atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teismo vertinimą, kuris matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, mano manymu, reikia kelti klausimą dėl to, ar atliktas proporcingumo testas buvo pakankamai išsamus.

73. Taigi priminsiu, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką „tam, kad nacionalinės teisės aktas atitiktų proporcingumo principą, reikia patikrinti ne tik tai, ar pasirinktos priemonės tinkamos numatytiems tikslams įgyvendinti, bet ir tai, ar jos neviršija to, kas būtina jiems pasiekti“[50]. Kitaip tariant, reikia patikrinti, ar negalėjo būti nustatytos pakankamai veiksmingos[51] vartotojų teisių apsaugai (kiek tai

49 — Žr. šios išvados 66 punktą.

50 — Minėtų Sprendimų *Alfa Vita Vassilopoulos ir Carrefour-Marinopoulos* 22 punktas ir jame nurodyta teismo praktika ir *Gysbrechts ir Santurel Inter* 51 punktas.

51 — Tačiau ne visos tokios veiksmingos; žr. šios išvados 78 punktą.

susiję su Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 dalimi) arba pramoninės ar komercinės nuosavybės teisių apsaugai (kiek tai susiję su Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 4 dalimi) priemonės, tačiau turinčios mažiau ribojantį poveikį Bendrijos vidaus prekybai.

74. Prieš apsvarstydamas techninį klausimo aspektą noriu pradėti loginiu aspektu. Kadangi B regione auginamos akivaizdžiai gerokai prastesnės kokybės razinos nei A regione, ten įsikūrę gamintojai gali perdirbti, sandėliuoti, pakuoti, vėliau eksportuoti razinas iš *viso* A regiono. Vienintelis su tuo susijęs padarinys ? šie gamintojai privalo specialiu ženklinimu pranešti, kad parduodamos razinos yra maišytos razinos. Taigi pagal nacionalinės teisės aktus regione, kuriame auginamos prastesnės kokybės razinos, gali būti leidžiama perdirbti aukštesnės kokybės vynuoges. Atsižvelgiant į papildomas sąnaudas, kurios dėl to atsiranda gamintojams (kurie, žinoma, maišymo tikslais gali įsigyti pačios geriausios kokybės, tačiau dėl to brangesnių Korinto razinų), sukčiavimo pavojus yra ribotas, o apgaulės išvengiama gamintojams nustatant specialaus ženklinimo pareigą.

75. Tačiau visiškai įmanoma šiuos argumentus *mutatis mutandis* taikyti ir A regionui. Kadangi A regiono dalyje, kur yra įsteigtas *Fragkopoulos*, užaugintos razinos laikomos prastesnės kokybės nei pirmoje A regiono dalyje užaugintos razinos, kurių atžvilgiu suteikta SKVN „Vostizza“, nesuprantu, kokia dar tinkama priežastimi galėtų būti pateisintas draudimas antros A regiono dalies gamintojams perdirbti razinas, užaugintas pirmoje A regiono dalyje (kurios galbūt neteks savo SKVN), kai taikomos ženklinimo sąlygos analogiškos toms, kurios nustatytos B regiono gamintojams, maišantiems razinas. Šiomis aplinkybėmis turėtų būti nagrinėjamas nacionalinės teisės akto nuoseklumas ir sistematiškumas jo tariamai siekiamo tikslo atžvilgiu[52].

76. Kalbant apie technines priemones, leidžiančias atskirti įvairias Korinto razinų rūšis, pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas padarė išvadą, jog įvairios galimos kontrolės rūšys yra nepakankamos atsižvelgiant į įvairių šalių jam pateiktus mokslinius argumentus ir įrodymus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali geriausiai įvertinti šalių argumentų tinkamumą. Vis dėlto manau, kad vertinime, kurį jis turi atlikti, aptariamas teismas turi atsižvelgti į du aspektus.

52 — Teisingumo Teismo praktikos klausimu žr. 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimą *Gambelli ir kt.* (C-243/01, Rink. p. I-13031, 67 punktas) ir generalinio advokato Y. Bot išvadą, pateiktą byloje, kurioje priimtas 2010 m. birželio 3 d. Sprendimas *Sporting Exchange* (C-203/08, Rink. p. I-4695, išvados 69 ir kiti punktai).

77. Pirma, per posėdį *Fragkopoulos* dar kartą patvirtino, kad nenori maišyti Korinto razinų, kurias jam pavyksta įsigyti kituose regionuose, su razinomis iš jo gamybos regiono. Šiuo atžvilgiu turėtų būti įvardytas Nyderlandų Karalystės rašytinėse pastabose nurodytas argumentas: prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų kelti klausimą, ar vietoje absoliutaus draudimo pervežti tarp regionų, kurio poveikis eksportui yra žinomas, nebūtų galima įpareigoti Korinto razinų gamintojų įrengti atskiras gamybos linijas ar net skirtingus sandėlius, kuriuose tik tos pačios kilmės Korinto razinos turėtų būti sandėliuojamos, perdirbamos ir pakuojamos.

78. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad vizualinis patikrinimas (metodas, pagal kurį stebėjimą atlieka kokybės kontrolierius) taip pat gali būti laikomas mažiau ribojančia priemone, kuri leidžia nustatyti vynuogių kilmę. Tačiau jis mano, kad „nors šis metodas gali būti švelnesnė priemonė nei [Įstatymu Nr. 553/1977 nustatyti] draudimai, jis nėra <...> tokia veiksminga priemonė, kuri būtų lygiavertė draudimams“[53]. Vis dėlto manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėdamas draudimo priemones, turi atsisakyti „tokių veiksmingų priemonių“ minties, nes niekas neprilygsta visiško draudimo veiksmingumui. Taigi galbūt pati Graikijos teisės aktų esmė turi būti įvertinta iš naujo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų, atsižvelgdamas į šiuos aspektus, iškelti klausimą dėl to, ar vietoje pernelyg ribojančio prevencijos mechanizmo nebūtų galima nustatyti represinio mechanizmo, grindžiamo netikėtais vizualiniais patikrinimais, atliekamais *in situ*, kuris, mano manymu, mažiau ribotų laisvą prekių judėjimą (juolab kad kiekviena Sutartyje numatyto draudimo išimtis turi būti aiškinama griežtai[54]) ir kurį būtų pakankamai paprasta įtvirtinti bent jau atsižvelgiant į ribotą A zonoje esančių gamintojų kiekį[55]. Atsižvelgdamas į tai kartoju, kad tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali įvertinti minimalų šios patikrinimo rūšies veiksmingumą.

79. Šiomis aplinkybėmis siūlau į trečiąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad produkto, kuris nustatomas geografiškai pagal valstybės narės nacionalinę teisę ir kurio atžvilgiu nebuvo suteikta galimybė skirti konkretų skiriamąjį pavadinimą, kuris nurodytų jo geresnę kokybę

53 — Žr. sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 22 punktą.

54 — 1972 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Marimex* (29/72, Rink. p. 1309, 4 punktas), 1977 m. sausio 25 d. Sprendimas *Bauhuis* (46/76, Rink. p. 5, 12 punktas), 2004 m. vasario 5 d. Sprendimas *Greenham ir Abel* (C-95/01, Rink. p. I-1333, 40 punktas) ir 2010 m. sausio 28 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-333/08, Rink. p. I-757, 87 punktas).

55 — Per posėdį *Fragkopoulos* patvirtino, kad antroje A regiono dalyje yra tik 4 ar 5 gamintojai, o pirmoje A regiono dalyje – tik du gamintojai dalijasi Korinto razinų „Vostizza“ gamybą. Kadangi maišymas leidžiamas B regione, netikėti patikrinimai būtų reikalingi tik A regione.

ir unikalumą, visuotinai pripažįstamus dėl jo kilmės iš tam tikro geografinio regiono, apsauga nėra EB 30 straipsnyje numatytas pateisinimas, paremtas pramoninės ar komercinės nuosavybės apsauga, nei privalomas reikalavimas, kuriuo būtų galima pateisinti priemonę, draudžiamą pagal EB 29 straipsnį. Vis dėlto Teisingumo Teismas pripažino, kad vartotojų apsauga gali būti toks privalomas reikalavimas, tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įsitikinti, kad nacionalinės teisės aktais iš tiesų siekiama šio tikslo. Be to, turint omenyje tai, kad Sutarties normų išimtys turi būti aiškinamos griežtai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti ginčijamos nacionalinės priemonės proporcingumą ir išnagrinėti alternatyvas, kurios mažiau ribotų Korinto razinų, užaugintų atitinkamos valstybės narės teritorijoje, laisvą pervežimą.

VI — Išvada

80. Atsižvelgdamas į visus pateiktus svarstymus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Symvoulio tis Epikrateias* pateiktus klausimus:

„1. Tokia įmonė, kaip antai ieškovė, t. y. razinų perdirbimo ir pakavimo įmonė, įsteigta tam tikrame valstybės narės regione, į kurį nacionaliniu įstatymu draudžiama įvežti perdirbti ir pakuoti skirtas įvairių rūšių razinas iš kitų valstybės narės regionų, ir kuri dėl to negali eksportuoti perdirbtų minėtų rūšių razinų, gali kreiptis į teismą dėl šių teisinių priemonių prieštaravimo EB 29 straipsniui.

2. Nacionalinio įstatymo, kaip antai Įstatymo Nr. 553/1997 dėl Korinto razinų apsaugos ir eksporto skatinimo priemonių, nuostatos, pagal kurias, viena vertus, draudžiama iš įvairių šalies regionų įvežti razinas sandėliuoti, perdirbti ir vėliau eksportuoti į konkretų regioną, kuriame leidžiama perdirbti tik vietoje užaugintas razinas, ir, kita vertus, suteikiama galimybė pripažinti SKVN, registruotą Sąjungos lygiu, tik tų razinų, kurios buvo perdirbtos ir supakuotos regione, kur būtent buvo užaugintos, atžvilgiu, yra kiekybiniams apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės, draudžiamos pagal EB 29 straipsnį.

3. Produkto, kuris nustatomas geografiškai pagal valstybės narės nacionalinę teisę ir kurio atžvilgiu nebuvo suteikta galimybė skirti konkretų skiriamąjį pavadinimą, kuris nurodytų jo geresnę kokybę ir unikalumą, visuotinai pripažįstamus dėl jo kilmės iš tam tikro geografinio regiono, apsauga nėra EB 30 straipsnyje numatytas pateisinimas, pagrįstas pramoninės ar komercinės nuosavybės apsauga, nei privalomas reikalavimas, kuriuo būtų galima pateisinti pagal EB 29 straipsnį draudžiamą priemonę. Vis dėlto Teisingumo Teismas pripažino, kad vartotojų apsauga gali būti toks privalomas reikalavimas, tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įsitikinti, kad nacionalinės teisės aktais iš tiesų siekiama šio tikslo. Be to, turint omenyje tai, kad EB sutarties normų išimtys turi būti aiškinamos griežtai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti ginčijamos nacionalinės priemonės proporcingumą ir išnagrinėti alternatyvas, kurios mažiau ribotų Korinto razinų, užaugintų atitinkamos valstybės narės teritorijoje, laisvą pervežimą.“